

SỞ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TỈNH YÊN BÁI

ĐỀ CHÍNH THỨC
(Đề thi có 02 trang, gồm 07 câu)

KỶ THI TUYỂN SINH TRUNG HỌC
NĂM HỌC 2025 – 2026

Môn thi: **Ngữ văn**
Thời gian: **120 phút** (không kể thời gian giao đề)
Khóa thi ngày: **02/06/2025**

I. ĐỌC HIỂU (4,0 điểm)

Đọc văn bản sau và thực hiện các yêu cầu:

(Lược trích: Hai cha con ông Tư đã sống ở bìa rừng núi Hòn Hèo được mười năm. Tâm mồ côi mẹ năm lên bốn tuổi. Ông Tư ở vậy, một mình gà trống nuôi con. Ngoài một miếng rẫy con con để trồng mít và hoa màu, ông hầu như không có nguồn thu nhập nào khác. Có chăng là mùa nước lũ, nước tràn về bung¹ trũng dưới chân núi Hòn Hèo, nước trắng xóa mênh mênh mông mông, cá về đàn đàn lủ lủ, hai cha con cùng đi bắt cá, chuột đồng, cúm nùm².)

Tâm có một bí mật, mà nếu nói ra, thế nào cha nó cũng cho là dở hơi. Tâm mới phát hiện một con chim rất lạ ở sau đồi. Nó đen như chèo bẻo, nhưng lại không phải chèo bẻo. Tiếng hót của nó thật khó tả. Tâm có cảm giác chừng như không phải là tiếng chim. Có một cái gì đó quá thân thuộc ở con chim này, cho dù trước đây Tâm chưa nhìn thấy nó. Và điều đặc biệt là nó có hai con chim non, đang mọc lông, mỏ còn vàng, lúc Tâm trèo lên xem, thấy hai cái miệng há ra, nhìn phát ghét. Phát ghét tức là yêu lắm lắm. Tâm có cảm giác như đứa trẻ mồ côi vừa tìm thấy gia đình. Nó chạy vô nhà lấy một ít lúa, rải dưới gốc cây. Nó sung sướng nhìn chim mẹ sà xuống ăn, rồi bay lên mớm cho hai đứa con. Xong, chim mẹ cất tiếng hót, tiếng hót như không hề là tiếng chim, của một con chim đen như chèo bẻo nhưng không phải chèo bẻo.

Bây giờ mà đốt rẫy, Tâm biết thế nào lửa cũng bén tới cái gia đình bé nhỏ tội nghiệp kia. Nghĩ tới cảnh đó, tự nhiên Tâm buồn đũa. Nó rơm rớm nước mắt. Cha nó càng lấy làm lạ. Nó nhìn cha, nói khẩn khoản, “cha, con nhớ mẹ quá... Cha hứa với con, mai hãy đốt rẫy nghe cha”.

Ông Tư lấy làm lạ. Giữa hai chuyện đốt rẫy và chuyện nó nhớ mẹ, có liên quan gì nhau? Nhưng dạo này ông đã quen với việc không hiểu nổi con mình, nên ông làm thinh, khe khẽ gạt đầu. Ăn cơm xong, Tâm cắp cặp xuống núi. Nó chào ông Tư, “Con đi học đây. Hôm nay nước xuống rồi, cha khỏi chèo ghe đưa con”.

Con đường qua bên kia cánh đồng vẫn còn ngập nhưng Tâm lội được. Nửa tiếng sau nó đã vào lớp. Ngồi trong lớp mà nó cứ nhấp nhòm không yên, mắt nhìn ra cửa sổ về phía đông. Nơi đó là Hòn Hèo hầu như lúc nào cũng có mây phủ. Ở ngọn đồi tiếp giáp chân núi, là rẫy nhà ông Tư, cha nó, mà nơi đây, ngồi trong lớp học nhìn ra cửa sổ nó có thể trông thấy được. Và rồi một làn khói đã len lén vươn lên từ sau rẫy nhà nó. Và Tâm tức thì xin cô giáo cho nghỉ học sớm, nhà có chuyện gấp. Nó chạy như bay về nhà. Lúc đi nửa tiếng mà lúc về chỉ khoảng mười phút.

Lửa lúc này đã bén ngút. Tâm chạy vòng qua đám lửa, lại đầu trên. Ôi thôi, lửa đã tiến rất sát lùm cây có tổ con chim đen, khói nghi ngút ác độc. Tâm leo lên phiến đá để nhìn cho rõ hơn. Chim mẹ đang đập cánh trong tuyệt vọng. Phải làm sao đây? Có đủ thời gian cho nó leo lên ngọn cây, mang cái tổ xuống rồi chạy ngược trở ra hay không? Nếu Tâm không làm như vậy, chắc con chim mẹ sẽ chết chung với hai con của nó. Khi đó ai sẽ hót cho nó nghe, tiếng hót thân thuộc như một người quen, một người mà nó luôn tiếc nhớ.

¹ Bung: vùng đồng lầy ngập nước, mọc nhiều cỏ lác.

² Cúm nùm: loài chim sống ở nước cùng họ với cuốc, lông màu xám.

Rồi Tâm nhắm mắt làm liều. May sao lúc đó thím Hai đang phơi bắp ngoài sân và tự hỏi sao ông Tư năm nay đốt rẫy sớm thế, rồi lại tự hỏi sao thằng con ông làm gì mà chạy vô đám lửa vậy, sao mà liều mình thế không biết. Nhưng thím nghĩ đây đâu phải lúc để hỏi, phải làm cái gì đó chứ. Và thím chạy sang lán nhà ông Tư, dậm cẳng dậm chân. “Bớ Tư! Vô cứu con mày mau Tư ơi!”.

Khi Tâm mở mắt, nó nhìn thấy thím Hai. Nó mấp máy môi, thím Hai phải cúi xuống thật thấp mới nghe nó nói gì. “Mẹ đâu?”, Tâm nói. Thím Hai mỉm cười, thím nghĩ chắc nó còn mê. Thím chỉ sang giường bên. “Cha con kìa. Cha cũng không sao”. Tâm liếc sang, thấy cha nó chẳng khác gì con cúm nùm nướng, nó cũng chẳng khác gì con cúm nùm nướng. Rồi nước mắt lăn dài, nó lại nói, “còn mẹ đâu?”, thím Hai ngo ngoắt.

Có một điều kì diệu đã xảy ra với ba mẹ con con chim đen. Tâm đã ngã xuống trước khi kịp tới lùm cây, rồi sau đó được ông Tư cõng ra. Nhưng ngay khi ngọn lửa chùng như muốn nuốt sống tổ chim non, một trận mưa cuối mùa ở đâu đổ ào xuống, dập tắt đám cháy.

Một mai khi Tâm rời bệnh viện về nhà, nó sẽ lại được nghe tiếng hót con chim đen, trên những tàn tro. Tiếng nói thân quen như từ năm nào năm nào.

(Trích *Tiếng hót con chim đen*, Trương Tiếp Trương, Đàn vịt bơi qua sông, NXB Giáo dục Việt Nam, 2012)

Câu 1. (0,5 điểm) Chỉ ra lời người kể chuyện và lời nhân vật trong đoạn văn: *Và thím chạy sang lán nhà ông Tư, dậm cẳng dậm chân. “Bớ Tư! Vô cứu con mày mau Tư ơi!”.*

Câu 2. (0,5 điểm) Xác định thành phần biệt lập trong câu văn: *Ôi thôi, lửa đã tiến rất sát lùm cây có tổ con chim đen, khói nghi ngút ác độc.*

Câu 3. (1,0 điểm) Cho biết tác dụng của ngôi kể được sử dụng trong văn bản.

Câu 4. (1,0 điểm) Vì sao khi biết cha có ý định đốt rẫy, nhân vật Tâm lại nhìn cha, khẩn khoản “cha, con nhớ mẹ quá... Cha hứa với con, mai hãy đốt rẫy nghe cha”?

Câu 5. (1,0 điểm) Rút ra một thông điệp ý nghĩa từ văn bản và lí giải.

II. VIẾT (6,0 điểm)

Câu 1. (2,0 điểm)

Viết đoạn văn nghị luận (khoảng 200 chữ) phân tích một đặc điểm của nhân vật Tâm trong văn bản ở phần Đọc hiểu.

Câu 2. (4,0 điểm)

Viết bài văn nghị luận (khoảng 500 chữ) trình bày suy nghĩ về hiện tượng con người thiếu gắn kết với thiên nhiên và đề xuất giải pháp khả thi, thuyết phục để giải quyết vấn đề.

Hết

Thí sinh không được sử dụng tài liệu, giám thị không giải thích gì thêm.

Họ và tên thí sinh: ..... Số báo danh: .....
Giám thị số 1: ..... Kí tên: *Rui* .....
Giám thị số 2: ..... Kí tên: .....